

Sprievodné programy k výstave

Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945

Kurátorské výklady, prednášky, komentáre

Esterházyho palác – 2. a 3. poschodie, Námestie L. Štúra 4, Bratislava
Vstup voľný

Štvrtok 10. 11. | 18.00

Umenie – štát – propaganda | Petra Hanáková (SNG)

Obrazová správa o slovenskej krajine | Bohunka Koklesová (VŠVU)

Kurátorský výklad na výstave Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945

Streda 16. 11. | 18.00

Kurátorský výklad: Umenie – štát – umelci | Katarína Bajcurová (SNG)

Kurátorský výklad na výstave Sen × skutočnosť. Umenie & propaganda 1939 – 1945

Štvrtok 24. 11. | 18.00

Prednáška: Slovenský štát a architektúra | Miroslav Hrdina

Prostredníctvom predstavenia kľúčových stavebných podujatí obdobia – medzinárodné súťaže, veľké verejné a administratívne stavby, bytová výstavba a ďalšie – priblíži prednáška nezastupiteľnú úlohu architektúry pri režimom presadzovanej prezentácii štátu ako samostatnej a sebavedomej entity.

Streda 30. 11. | 18.00

Prednáška: Slovenská kultúra a umenie v podmienkach „deravej totality“ | Ivan Kamenec
(Historický ústav SAV)

Kultúrny život vo všetkých svojich prejavoch bol vari najdynamickejším a najúspešnejším rysom vojnovej Slovenskej republiky. Aj táto sféra verejného života bola však poznačená dôsledkami prebiehajúcej vojny a snahami totalitného režimu po kontrole spoločnosti. Napriek tomu kultúrny front si udržal veľkú mieru autonómie a značná časť jeho príslušníkov sa priamo či nepriamo zapojila do protifašistických rezistentných pohybov.

Štvrtok 8. 12. | 18.00

Okrúhly stôl: Prenasledované a režimu nepohodlné skupiny obyvateľov v období slovenského štátu | Monika Vrzgulová (Dokumentačné stredisko holokaustu) a ďalší hostia

Štvrtok 15. 12. | 18.00

Svedectvo | Komentované ukážky výpovedí režimom prenasledovaných obyvateľov z projektu *Oral history: Osudy tých, ktorí prežili holokaust* | Monika Vrzgulová (Dokumentačné stredisko holokaustu) a ďalší hostia

Lektorské výklady

Nedeľa 30. 10. | 15.00

Siesta v galérii: Sen × skutočnosť. Umenie & propaganda 1939 – 1945

Počas série nedeľných výkladov k výstave lektori postupne predstavia viaceré jej aspekty.

Esterházyho palác, 2. a 3. poschodie, Námestie L. Štúra 4, Bratislava

Vstup voľný

Sunday, November 6 | 4.00 p.m.

Sunday Rest: Dream × Reality | Art & Propaganda 1939 – 1945

The exhibition maps various visual aspects of the Slovak State, which is one of the most controversial chapters of modern Slovak history. Lecturer Miroslava Urbanová will present paradoxes of artistic operations at the time, the issue of propaganda, and other topics of the exhibition through various types of art media.

Sunday Rest is Slovak National Gallery event taking place on the first Sunday of the month at 4.00 p. m.

Esterházy Palace – 2nd floor, Námestie L. Štúra 4, Bratislava –

Free admission

Výstava Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945 mapuje viaceré vizuálne aspekty obdobia tzv. slovenského štátu, ktoré patrí k najkontroverznejším kapitolám novodobých dejín Slovenska.

Lektorka Miroslava Urbanová prierezovo predstaví paradoxy umeleckej prevádzky, problematiku propagandy a ďalšie témy výstavy na rôznych typoch umeleckých médií.

Sunday Rest je formát SNG prinášajúci pohodový výklad k výstavám v anglickom jazyku. Koná sa vždy prvú nedeľu v mesiaci.

Esterházyho palác – 2. poschodie, Námestie L. Štúra 4, Bratislava

Vstup voľný

Nedeľa 13. 11. | 15.00

Siesta v galérii: Sen × skutočnosť | Umenie a propaganda 1939 – 1945

Počas série nedeľných výkladov k výstave lektori postupne predstavia viaceré jej aspekty.

Esterházyho palác – 3. poschodie, Námestie L. Štúra 4, Bratislava

Vstup voľný

Nedeľa 27. 11. | 15.00

Siesta v galérii: Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945

V sérii nedeľných výkladov lektori postupne predstavia jednotlivé aspekty výstavy

Esterházyho palác – 2. poschodie, Námestie L. Štúra 4, Bratislava

Vstup voľný

Workshopy pre dospelých

Esterházyho palác, Námestie L. Štúra 4, Bratislava

Vstupné: 3 €

Rezervácie: barbora.tribulova@sng.sk

Štvrtok 3. 11. | 18.00

Workshop pre dospelých: Vo dne v noci

Workshop zameraný na rôzne metódy kreatívneho písania a automatizmus podvedomia typický pre nadrealizmus v období druhej svetovej vojny.

Streda 7. 12. | 18.00

Workshop pre dospelých: Stratený v dave

Workshop zameraný na testovanie účinkov psychológie davu formou dramatických cvičení.

Programy pre rodiny

Nedeľa 27. 11. | 15.00 – 17.00

Nedeľa po bielej: Čiernobiele vnímanie

Na výstave Sen × skutočnosť | Umenie a propaganda 1939 – 1945 uvidíme množstvo čiernobielych fotografií, filmov, čiernobielych obrazov či grafičiek. Hoci sa to nezdá, aj počas vojny svet hýril farbami. Možno iba jeho vnímanie nebolo také pestré. Čo sa stane s našim videním, keď zredukujeme farebnú škálu? Ako sa zmení vnímanie, keď niečo vylúčime alebo zatajíme?

R: barbora.tribulova@sng.sk

Esterházyho palác, Námestie L. Štúra 4, Bratislava

Vstupné: 4 € / rodina

Ďalšie sprievodné programy k výstave Sen × skutočnosť | Umenie a propaganda 1939 – 1945 budú zverejnené na www.sng.sk a v programových bulletinoch SNG.

Filmová prehliadka k výstave

Streda 9. 11. – 14. 12. | 18.15

Nástup... a čo bolo ďalej

**Filmová prehliadka k výstave Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945
v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom**

Na Slovensku doteraz vzniklo 45 hraných celovečerných kinofilmov, ktorých dej sa prekrýva s obdobím slovenského štátu. V povedomí im dominuje povstalecká téma a falšované obrazy. Oproti patetickým eposom sa však mnohé snímky snažili zložitú skutočnosť doby uchopiť mnohotvárnejšie. Žánrová voľba či poetika, metaforická reč, šermovanie replikami, psychologické rozmery dejinných zlomov – to všetko viedlo k autentickjším obrazom minulosti. Do sprievodnej prehliadky boli vybraté tituly dnes už akoby zabudnuté s úmyslom pridružiť ich – ako viac-menej rovnocenne zaujímavé i podnetné – k filmom známejším a oceňovaným.

Pred hranými filmami bude premietnutý slovenský zvukový týždenník *Nástup*, vydávaný rovnomennou spoločnosťou v rokoch 1938 – 1945. V celom období jeho existencie (9. 3. 1945 vyšlo posledné 340. číslo) mu výrobu zabezpečovali Ivan Július Kovačevič ako redaktor a režisér a kameraman Bohumil Havránek.

Kurátorky filmovej prehliadky:

Eva Vženteková – výber celovečerných filmov, anotácie, úvody pred projekciami

Petra Hanáková – výber *Nástupov*, úvod pred prvou projekciou

Premietania sa konajú v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom – každú stredu od 9. novembra do 14. decembra 2016 vždy o 18.15 v Kine Slovenského filmového ústavu.

Kino Lumière (Filmotéka, Kinosála K3), Špitálska 4, Bratislava

Vstupné: 3 € / 2 € – držiteľia preukazu FK 2016, ZŤP, seniory

www.sng.sk

www.facebook.com/SlovenskaNarodnaGaleria

www.facebook.com/SFUfilmoteka

www.aic.sk/kinolumiere

www.navstevnik.sk

Streda 9. 11. | 18.15

Nástup... a čo bolo ďalej | Filmová prehliadka k výstave Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945

Slovenský zvukový týždenník *Nástup* č. 128 (1941, 11')

V hodine dvanásť (1958, 81')

Réžia: Jozef Medveď, Andrej Lettrich, kamera: Karol Krška, hudba: Ján Zimmer

Hrajú: Hilda Augustovičová, Eduard Bindas, Ladislav Chudík, Viktor Blaho

Úvod: Petra Hanáková, Eva Vženteková

Príbeh rukojemníckej drámy po porážke Povstania sa inšpiroval skutočnou udalosťou. Ide o náhľad na dejiny zvnútra, o sociálno-psychologický zrod pomsty vnútri nedôverčivej malomestskej society po útoku

na jej príslušníkov. Hodnoverný portrét prebúdzaného spoločenstva obohatil bielikovskú obradnosť snahou o „nový“ realizmus, za čo sa v časoch uvedenia film stretol s ideologickým odmietnutím. Oživenú scenériu zúčtovania uchoпил komplexnejšie, čím značne vytesnil režimom presadzovaný obraz partizánstva.

Kino Lumière (Filmotéka, Kinosála K3), Špitálska 4, Bratislava
Vstupné: 3 € / 2 € – držiteľia preukazu FK 2016, ZŤP, seniori

Streda 16. 11. | 18. 15

Nástup... a čo bolo ďalej | Filmová prehliadka k výstave Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945

Slovenský zvukový týždenník Nástup č. 130 (1941, 12')

Naši pred bránami (1970, 86')

Réžia: Ludovít Filan, kamera: Tibor Biath, hudba: Štěpán Koníček

Hrajú: Jozef Čierny, Michal Dočolomanský, Sylvia Turbová, Leopold Haverl, Elena Zvaríková

Úvod: Eva Vženteková

Odfahčenejšia klíma šesťdesiatych rokov akoby znásobila koncept tejto výhradne autorskej snímky. Jej dynamický dej prechádza celým obdobím slovenského štátu v nemilosrdnej satire až sarkazme. Politické súvislosti sú tu zaznamenané akoby okrajovo, pričom film ráta s ich znalosťou. Os historickej skúsenosti reprezentujú antihrdinovia. Zmätený otec a jeho tri deti – slaboch, hochštapler a bystrá nerestnica – zakladajú príbeh rodiny, ktorá sa rozhodla presídlieť do centra nového štátu a konfrontovať tak svoje motivácie so sebaklamom.

Streda 23. 11. | 18.15

Nástup... a čo bolo ďalej | Filmová prehliadka k výstave Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945

Slovenský zvukový týždenník Nástup č. 175 (r. 1942, 15')

Veľká noc a veľký deň (1974, 87')

Réžia: Štefan Uher, kamera: Stanislav Szomolányi, hudba: Svetozár Stračina

Hrajú: Bronislav Križan, Marie Drahekoupilová, Ján Mistrík, Elena Zvaríková, Štefan Kvietik

Úvod: Eva Vženteková

Prechod frontu sa stal predmetom kompozične náročnejšej rekonštrukcie kritického času. Tesne pred príchodom Červenej armády sa obec ocitá medzi nemeckým a partizánskym zovretím. Turbulentná situácia rozvíri boj o záchranu života, majetku či obživy, pričom takmer každý koná len za seba. Hladké prechody do nedávnej minulosti hlbšie osvetľujú prítomné udalosti. Okrem neúmerných postáv sovietskych vojakov majú ostatné autentické psychologicko-etnické ukotvenie, vrátane netradičnej blazeovanej ženy – vampa a nemeckého kolaboranta.

Streda 30. 11. | 18.15

Nástup... a čo bolo ďalej | Filmová prehliadka k výstave Sen × skutočnosť | Umenie & propaganda 1939 – 1945

Slovenský zvukový týždenník Nástup č. 240 (r. 1943, 15')

Život na úteku (1975, 80')

Réžia: Jozef Režucha, kamera: Vincent Rosinec, hudba: Svetozár Stračina
Hrajú: Milan Kňažko, Václav Neužil, Ivan Mistrík, Jan Tříška, Eduard Bindas

Úvod: Eva Vženteková

Filmy *Život na úteku* a *Chod' a nelúč sa* tvoria biografický diptych o Ľudovítovi Kukorellim, armádnom letcovi, neskôr disidentovi a nakoniec náčelníkovi partizánskeho oddielu Čapajev, ktorý bol za nejasných okolností zabitý počas boja. Oslava nadosobného postoja a presvedčenia nie je v diptychu nijak stranicka a v rámci možností odráža dejinnú situáciu vzdorného ducha armádneho odboja. Nezmieriteľného hrdinu a jeho prenasledovanie režimom stvárňuje *Život na úteku* priliehavou a dôslednou formou filmu-noir.

Streda 7. 12. | 18.15

Slovenský zvukový týždenník Nástup č. 247 (r. 1943, 15')

Chod' a nelúč sa (1979, 86')

Réžia: Jozef Režucha, kamera: Benedikt Krivošík, hudba: Karel Svoboda, hrajú: Milan Kňažko, Bronislav Križan, Eva Jakoubková, Petr Svojtka

Úvod: Eva Vženteková

Pokus o biografickú a historickú vernosť rozširuje film o prilahlé fiktívne rozprávačské línie, čím veľké dejiny spája s osobnými. Motivácie a konania postáv tak zdôvodňujú a zosobňujú historické udalosti, prezentované vzdialene od skresľovania či idylizácie. Režimom utajovaný pôvod Kukorelliho smrti je tu ľahko šifrovaný. Rozpätie aktivít partizánskeho oddielu Čapajev od leta do zimy 1944, spolupráca s odbojovou časťou armády a ľúbostný vzťah Slovenky a Nemca vytvorili v snímke obraz nezdaru a prehier, ktorým hrdinovia statočne čelia.

Streda 14. 12. | 18.15

Slovenský zvukový týždenník Nástup č. 281 B (r. 1944, 10')

Sýkorka (1989, 77')

Réžia: Pavel Gejdoš, kamera: Peter Beňa, hudba: Vítězoslav Kubička

Hrajú: Anna Arpášová, Martin Kováč, Svatopluk Matyáš, Eva Matejková, Pavel Bartůněk

Úvod: Eva Vženteková

Jediný farebný film prehliadky sa odohráva v období šiestich mesiacov pred vyhlásením autonómie Slovenska v novembri 1938. Napriek tomu témou a výpoveďou do prehliadky patrí. Spomienkový návrat do detstva „zdivenej“ doby predstavuje nežný, citlivý a zároveň prenikavý pohľad dieťaťa na príchod nových časov. Kolorit viacgeneračného a multietnického súžitia už obchádza nadchádzajúci rozvrat, rozdeľujúci rodiny a vzťahy. V očiach dieťaťa vinník nie je pomenovaný ani obvinený, o to viac je jeho dosah bolestný.